

Manutenzjoni sigura – Sigurtà għal min iħaddem Ħaddiema siguri – Iffranka l-flus

X'inhi 'manutenzjoni'?

Manutenzjoni tinkludi l-azzjonijiet tekniċi, amministrattivi u manigġerjali kollha tul iċ-ċiklu ta' ħajja ta' oġġett – *post tax-xogħol (il-bini), tagħmir tax-xogħol jew mezz ta' trasport* – maħsuba biex dan jinżamm, jew jiġu rrestawrat għall-istat li fih hu jkun jista' jwettaq il-funzjoni meħtieġa⁽¹⁾, jiġi protett minn ħsara jew tnaqqis. L-attivitajiet tal-manutenzjoni jinkludu:

- spezzjoni
- ittestjar
- kejl
- tibdil
- aġġustament
- tiswija
- kxif ta' difetti
- tibdil tal-parts
- tiswija u żamma f'kundizzjoni tajba.

Hemm żewġ tipi ewlenin ta' manutenzjoni:

- manutenzjoni preventiva (proattiva) — li ssir biex xi haġa tinżamm taħdem; generalment ippjanata u skedata skont l-istruzzjonijiet tal-manifattur;
- manutenzjoni korrettiva (reattiva) — it-tiswija ta' xi haġa biex din terġa' tingieb taħdem; komputu mhux skedat, mhux ippjanat, generalment assoċjat ma' periklu u riskji akbar mill-manutenzjoni preventiva.

Perikli u riskji

Il-manutenzjoni ssir fis-setturi kollha u minn kważi l-professionijiet kollha – mhijiex il-qasam esklussiv tat-teknici u l-inġiniera tal-manutenzjoni. Għalhekk, il-ħaddiema li jagħmlu l-manutenzjoni huma esposti għal firxa wiesgħa ta' perikli – kimiċi, fiżiċi, bijoloġiċi jew psikososċjali. Dawn jistgħu jkunu f'riskju:

- li jiżviluppaw disturbi muskuloskeletalni, billi jaħdmu f'pożizzjonijiet skomdi, xi drabi f'kundizzjonijiet ambjentali sfavorevoli (eż. kešha);
- li jkunu esposti għall-asbestos — waqt li tkun qed issir manutenzjoni ta' bini antik jew ta' installazzjonijiet industrijali;
- ta' asfissija fi spazji magħluqa;
- espożizzjoni għal sustanzi kimiċi (eż. griż, solventi, sustanzi korrużivi);
- ta' espożizzjonijiet għal perikli bijoloġiċi — l-epatite A, l-leġjonella;

⁽¹⁾ Association Française de Normalisation. Terminologie de la maintenance. Norme NF-EN 13306. X 60-319, AFNOR, Saint-Denis La Plaine, juin 2001.

- ta' espożizzjoni għat-trab, inkluż trab karċinoġeniku mill-injam;
- ta' aċċidenti (it-tipi kollha nkluz waqgħat minn ġo jew minn fuq xi haġa, u li jintlaqtu minn xi biċċa makkinarju).

(Għal aktar informazzjoni, ara l-iskeda informattiva dwar 'il-Manutenzjoni u l-OHS - Stampa statistika'.)

L-aspetti ta' saħħa u sigurtà fuq il-post tax-xogħol tal-manutenzjoni

Il-manutenzjoni hija waħda mill-attivitajiet fuq il-post tax-xogħol li, jekk il-proċeduri siguri tax-xogħol ma jkunux segwiti u jekk ix-xogħol ma jsirx sewwa, tista' taffettwa s-saħħa u s-sigurtà mhux biss tal-ħaddiema direttament involuti fiha, iżda ta' ħaddiema oħra u anki ta' membri tal-pubbliku.

L-attivitajiet ta' manutenzjoni jistgħu jikkawżaw dannu lill-ħaddiema u lil nies oħra fi tliet modi ewlenin:

- incident/korrimment jista' jseħħ matul il-manutenzjoni — pereżempju l-ħaddiema li jkunu qed jagħmlu manutenzjoni fuq magna jistgħu jkorru jekk il-magna tinxtegħel aċċidentalment, jekk ikunu esposti għal radjazzjoni jew sustanzi perikolużi, jew jekk ikollhom joqogħdu f'pożizzjonijiet skomdi;
- Il-manutenzjoni ta' kwalità hażina – pereżempju l-użu tal-partijiet żbaljati għat-tibdil jew tiswija tista' tirriżulta f'incidenti serji;
- In-nuqqas ta' manutenzjoni jista' mhux biss iqassar it-tul ta' ħajja tat-tagħmir jew tal-bini, iżda wkoll jikkawża incidenti — pereżempju, ħsara mhux imsewwija fl-art ta' maħzen tista' tikkawża incident b'forklifter, fejn ikorri l-ħaddiem jew ħaddiema, iżda tista' ssir ħsara wkoll fuq il-propjetà.

Aspetti li jridu jiġu ikkunsidrati

Meta wieħed jikkunsidra l-firxa wiesgħa ta' perikli u riskji assoċjati mal-manutenzjoni, jista' jkun meħtieġ li din tiġi inkluża fis-sistema komprensiva ta' manigġment tal-kumpanija. Trid issir valutazzjoni tar-riskji bir-reqqa, inkluż tal-istadji kollha tal-attività u tal-perikli kollha. Din hija importanti b'mod speċjali għal intrapriżi żgħar u ta' daqs medju, għaliex huma aktar vulnerabbli għall-effetti avversi tal-incidenti.

Approċċ strutturat

Il-proċess ta' manutenzjoni jibda bl-istadju tad-disinn u tal-ippjanar. L-allokazzjoni ta' ħin u ta' riżorsi biżżejjed għax-xogħol ta' manutenzjoni, l-assigurazzjoni tat-taħriġ u l-kompetenza tal-ħaddiema tal-manutenzjoni, l-implimentazzjoni ta' sistemi siguri ta' xogħol ibbażati fuq valutazzjoni tar-riskji xierqa, komunikazzjoni effettiva bejn il-ħaddiema tal-produzzjoni u tal-manutenzjoni huma kwistjonijiet importanti. Iridu jiġu segwiti linji gwida u jridu jinżammu rekords. Wara li jkunu

tlestew l-operazzjonijiet ta' manutenzjoni, għandhom isiru kontrolli speċjali (spezzjonijiet u testijiet) sabiex jiġi assigurat li l-manutenzjoni tkun saret sewwa u li t-tagħmir jew il-post tax-xogħol jiġi ttrattat b'kundizzjoni sigura sabiex l-operazzjoni ssir bla waqfien.

Sistemi ta' xogħol

Il-manutenzjoni tista' tfisser it-twaqqif ta' proċess ta' produzzjoni u tista' teħtieġ li l-ħaddiema jaħdmu f'postijiet perikolużi u mhux tas-soltu (eż. ġol-makkinarju u l-impjant). Il-manutenzjoni ħafna drabi ssir taħt pressjoni ta' ħin – biex jerga' jibda proċess ta' produzzjoni li ġie interrott, jew biex jitlesta xogħol skedat qabel id-data ta' skadenza. Jista' jkun li l-ħaddiema tal-manutenzjoni jkollhom jaħdmu b'makkinarju nieqes mis-salvagwardji normali. Kif imsemmi hawn fuq, hemm ħafna perikli u riskji assoċjati. Għalhekk, irid ikun hemm sistema, ibbażata fuq il-valutazzjoni tar-riskji, biex tiżgura li l-manutenzjoni tista' ssir b'mod sigur, li l-ħaddiema involuti fi proċess ta' produzzjoni kontinwu jibqgħu protetti, u li wara, l-apparat jista' jinxtegħel mingħajr periklu. Għandu jinżamm rekord tal-valutazzjoni tar-riskji fid-dokumentazzjoni tax-xogħol li tinżamm b'mod normali.

Taħriġ

Il-kompetenza tan-nies li jagħmlu l-manutenzjoni, inkluż l-ispezzjoni u l-ittestjar, hija vitali għas-sigurtà. Ħafna mill-ħaddiema jagħmlu xi xogħlijiet ta' manutenzjoni. Għalkemm il-ħaddiema spiss ikollhom ħafna ħiliet u l-manutenzjoni ta' rutina tista' tkun parti mid-deskrizzjoni tax-xogħol tagħhom, l-attivitajiet li ma jsirux b'mod regolari jridu jiġu inklużi fit-taħriġ tagħhom. Jistgħu jseħħu incidenti jekk il-ħaddiema jippruvaw jagħmlu kompiti li mhumiex imħarrġa għalihom jew li m'għandhomx esperjenza fihom. **Min iħaddem għandu jiżgura li l-ħaddiema jkollhom il-ħiliet biex jagħmlu l-kompiti neċessarji, li jkunu informati bil-perikli u bil-proċeduri ta' xogħol mingħajr perikli u li jkunu jafu x'għandhom jagħmlu meta sitwazzjoni tmur lil hinn mill-ħiliet tagħhom.**

L-akkwist tat-tagħmir

L-attivitajiet ta' manutenzjoni jistgħu jirrikjedu li l-ħaddiema jaħdmu f'postijiet perikolużi, kif imsemmi hawn fuq. Din tista' tinvolvi l-użu ta' apparat li normalment ma jintużax fuq il-post tax-xogħol, inkluż tagħmir ta' protezzjoni personali (PPE). Il-proċeduri tal-akkwist jridu jkunu fis-seħħ biex jiġi żgurat li l-ghodda u l-PPE meħtieġa (flimkien mat-taħriġ neċessarju u l-kura ta' dan it-tagħmir) jkunu disponibbli biex issir il-hom manutenzjoni mingħajr periklu. Pereżempju, daww temporanju għandu jkun imħares minn xi splużjoni, u għandu jkun ipprovdut il-PPE adattat (eż. protezzjoni respiratorja għal użu waqt it-tindif tal-filtri).

Waqt l-akkwist ta' makkinarju u bini ġdid, għandha tkun ikkunsidrata l-facilità tal-aċċess biex issir il-manutenzjoni: **ir-riskji waqt il-manutenzjoni jistgħu jiġu minimizzati jew anki eliminati permezz ta' iddisinjar tajjeb tat-tagħmir tax-xogħol, id-disponibilità tal-ghodod u l-informazzjoni relevanti mingħand il-fornitur jew il-manifattur.**

Subkuntrattar

L-organizzazzjonijiet qegħdin dejjem iktar jgħaddu l-attivitajiet ta' manutenzjoni tagħhom b'kuntratt, li jfisser li l-akkwist u l-ġestjoni tal-kuntratti bejn il-kumpaniji għandu impatt qawwi fuq l-OHS. Il-manutenzjoni li ssir minn kuntrattur trid tkun integrata sewwa fl-attivitajiet li ma jiqfux tal-kumpanija biex jiġu salvagwardjati s-saħħa u s-sigurtà tal-ħaddiema involuti kollha. L-eżempji ta' Prattika tajba, fejn jiġu ikkunsidrati il-bżonnijiet kemm tal-kuntrattur kif ukoll tal-kumpanija li tkun qed tilgħgu għandha, jinkludu 'skemi ta' ġar tajjeb', 'passaporti tas-sigurtà' u proċeduri ta' induzzjoni. **Waqt il-proċess tal-akkwist, barra l-kompetenza u l-komunikazzjoni, għandhom jiġu ikkunsidrati l-kwistjonijiet tad-differenzi kulturali u tal-lingwa, f'każ ta' ħaddiema barranin, kif ukoll il-kwistjonijiet li jirriżultaw mill-impjeg prepjarju ta' xi sottokuntratturi.**

Il-manutenzjoni bħala proċess

Huwa essenzjali li l-manutenzjoni titqies bħala proċess aktar milli bħala kompitu wieħed. Il-proċess jibda bil-**fazi** tal-ippjanar, meta ssir valutazzjoni tar-riskji b'mod komprensiv. Tittiehed deċiżjoni fuq l-iskop tax-xogħol u jiġu identifikati r-riżorsi meħtieġa (eż. firxa ta' ħiliet u n-numru ta' ħaddiema u r-rwoli tagħhom, l-ghodod meħtieġa), kif ukoll jiġu identifikati l-perikli u l-prekawzjonijiet li jridu jittieħdu. Huwa rrakkomandat li fil-proċess tal-ippjanar jiġu involuti l-ħaddiema tal-manutenzjoni jew ir-rappreżentanti tagħhom. **Iż-zona fejn isir ix-xogħol trid tiġi protetta u mizżuma nadifa u mingħajr periklu** — il-partijiet li jiċċaqilqu ta' makkinarju għandhom jintfew (mill-elettriku) jew jinqaflu, għandha tiġi installata ventilazzjoni temporanja, għandhom jiġu stabbiliti rotot ta' dħul u ħruġ, eċċ. **L-ghodda xierqa** (inkluż il-PPE) għandha tkun disponibbli. **Il-proċeduri deċiżi fl-istadju tal-ippjanar iridu jiġu segwiti** iżda għandu jkun hemm preparazzjoni biex wieħed jimmaniġġja problemi mhux mistennija. Meta l-manutenzjoni proprja tkun intemmet, ix-xogħol irid jiġi iċċekkjat biex ikun żgurat li l-oġġetti li jkun sar ix-xogħol fuqu jista' jerga' jintuża bla periklu, l-iżolamenti tneħħew kollha, l-ghodda ngabret kollha u tneħħa kull skart.

Il-proċess għandu jiġi ddokumentat u għandhom isiru r-registrazzjonijiet tal-kompiti li jkunu saru, u l-kundizzjoni ta' approvazzjoni għandha tiġi vverifikata u approvata.

L-attivitajiet ta' manutenzjoni jistgħu jpoġġu lill-ħaddiema f'riskju, iżda jekk il-manutenzjoni ma ssir jista' jkun hemm aktar ħaddiema li jsibu ruħhom f'riskju. Impjegati li ma jagħmlux manutenzjoni xierqa fuq it-tagħmir tax-xogħol jew li jinjoraw is-sigurtà tal-impjant, b'mod partikolari daww l-oġġetti li huma kritiċi għas-sigurtà (eż. is-sistemi ta' lqugħ u ta' tkessiħ, l-allarmi), jirriskjaw li joħolqu ħsara katastrofika.

Għal aktar informazzjoni

Din l-iskeda informattiva saret biex tappoġġja l-Kampanja Ewropea 2010/11 dwar Sigurtà fil-Manutenzjoni. Skedi informattivi oħrajn fis-serje u aktar informazzjoni dwar dan is-sugġett huma disponibbli fuq <http://osha.europa.eu/en/topics/maintenance>
Din ir-riżorsa qiegħda tiġi żviluppata u aġġornata kontinwament.

L-Aġenzija Ewropea għas-Saħħa u s-Sigurtà fuq il-Post tax-Xogħol

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao, SPANJA
Tel. +34 944794360 • Fax +34 944794383
E-mail: information@osha.europa.eu

